

20.10.2020

Yhdistyksen kokouksen järjestäminen poikkeusolojen vallitessa

Kokoontumisrajoitukset koskevat pääsääntöisesti myös yhdistyksen kokouksia:

”Yleisötilaisuudella tarkoitetaan yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia. Tällaisia ovat myös kutsuun tai jäsenyyteen sidotut tilaisuudet, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.”

”Mikäli tapahtuma on tarve järjestää, sen toteutuksessa on syytä huomioida rajoitetoimenpiteiden tarkoitus ja pyrkiä järjestelyissä turvaamaan osallistujia esimerkiksi:

- huolehtimalla tilajärjestelyin riittävästä fyysisestä väljyydestä
- harkitsemalla mahdollisuuksia etäosallistumiseen
- huolehtimalla tilaisuudessa hygieniaan liittyvistä järjestelyistä ja ohjeista.”

”Aluehallintovirasto korostaa, että jokaisen toimijan on tärkeää huomioida toiminnassaan yleiset ohjeet hygienia- ja muista järjestelyistä, joilla viruksen leviämistä estetään, vaikka toiminta tai tapahtuma ei kuuluisikaan aluehallintovirastojen määrittämien kokoontumisrajoitusten piiriin.”

(Poiminnat Aluehallintoviraston sivulta: <http://www.avi.fi/web/avi/yleisotilaisuudet> ja <http://www.avi.fi/web/avi/usein-kysytyt-kysymykset#yleis%C3%B6-voimassaolevat>)

Pienimotoinen kokoontuminen voi olla sallittua, kunhan turvaväleistä ja käsihygieniasta huolehditaan. (Tilanne 20.10.2020. Tarkista ajankohtaiset rajoitukset aluehallintoviraston sivuilta <http://www.avi.fi/web/avi/usein-kysytyt-kysymykset#C> .)

Kokoontumisrajoituksista johtuen voi olla, ettei yhdistyksen sääntömääräisen kokouksen järjestäminen lähikokouksena ole lain ja yhdistyksen sääntöjen vaatimalla tavalla mahdollista. Yhdistysten tilannetta helpottamaan eduskunta on säätänyt väliaikaisen poikkeamislain 677/2020), joka oikeuttaa poikkeusjärjestelyt, mm. asiamiehen käytön ja etäkokousten järjestämisen. Laki on voimassa 3.10.-30.6.2021.

PoikkL:a sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu ko. lain mukaisena ja joka pidetään lain voimassa ollessa:

- Hallitus voi päättää sallia etäosallistumisen yhdistyksen ja valtuutettujen kokoukseen YhdL:n 24§ huomioiden ja 17§ ja 30§ estämättä: kutsutaan sääntöjen mukaan ja kutsussa kerrotaan etäosallistumisesta.
- Yhdistyslain 25 §:n 1 momentista ja säännöistä poiketen hallituksen päätöksellä voidaan sallia, että asiamies voi edustaa korkeintaan 10% kokouksessa edustettujen

20.10.2020

jäsenten tai valtuutettujen yhteenlasketusta äänimäärästä, ellei suurempi määrä ole sallittu säännöissä. Valtuutettujen kokouksessa edustajaksi voidaan nimetä vain toinen valtuutettu.

- Hallitus voi päättää, että kesäkuun 30.pv 2021 mennessä järjestettävään yhdistyksen kokoukseen osallistumisen edellytyksenä on ilmoittautuminen yhdistyksen kokoukseen viimeistään tiettyinä päivinä, joka voi olla aikaisintaan **kahta viikkoa ennen** kokousta. Kokouskutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Usein esitettyjä kysymyksiä

1. Onko kuitenkin niin, että vähintään puheenjohtajan ja sihteerin on oltava jossakin "fyysisessä" paikassa vai voiko tosiaan kaikki olla etänä?

- 1.5.2020 voimaan tullut väliaikainen poikkeamislaki (290/2020) ja sen 3.10.2020 voimaan tullut jatko (677/2020) ei mahdollista kokouksen järjestämistä pelkkänä etäkokouksena verkossa. Lain 4§:ssä todetaan: "Yhdistyslain 17 §:n 2 momentin ensimmäisestä virkkeestä ja 21 §:stä poiketen yhdistyksen hallitus voi sallia 17 §:n 2 momentissa tarkoitetun osallistumisen kokoukseen postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, vaikka tällaista menettelyä ei ole sallittu säännöissä ja vaikka yhdistys ei ole hyväksynyt tätä varten mainitun lain 30 §:ssä tarkoitettua äänestys- ja vaalijärjestystä."
- Yhdistyslain mukaan etäosallistuminen on lähikokousta täydentävä osallistumismuoto.
- Väliaikaisen lain valmistelumateriaaleissa kuitenkin todetaan lain tavoitteesta: "*... jäsenten kokoukset ... . voidaan järjestää kullekin yhteisöllä sopivalla tavalla kokonaan tai pääosin etäkokouksina, joissa otetaan huomioon epidemiaan liittyvät terveydensuojeluvaatimukset.*"
- Kirjassa Yhdistysoikeus (Halila, Tarasti, 2017 s. 290) todetaan, että kokous voidaan sopia järjestettäväksi, niin ettei kaikki eivätkä saavu paikalle, vaan käyttävät tietoliikenneyhteyksiä: "Etäosallistuminenkin voi tapahtua lähes ilman kokousta" ja "Kokous kutsuineen on muodollisesti olemassa, mutta käytännössä sitä ei ole."
- On myös huomattava, että etäosallistumista tulee käyttää vain, jos sen käyttämiseen on riittävästi osaamista.

2. Kun kokouspaikalle ei mahdu kuin maks. 50 henkeä, onko mahdollista rajoittaa joidenkin jäsenryhmien osallistumista, esim. eläkeläisjäsenten osalta? Heillä olisi vain puhe- ja läsnäolo-oikeus.

- Jäseniä ei voi asettaa eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta, eli kaikille halukkaille pitää tarjota mahdollisuus osallistua kokoukseen ja käyttää puheoikeuttaan.
- Jäsenen osallistumisoikeutta ei voi loukata, vaan osallistumisesta on sovittava. Hallitus voi tarjota etäosallistumismahdollisuuden ja suositella riskiryhmään kuuluville osallistumista etänä terveyden suojelemiseen vedoten. Suosituksen on kuitenkin oltava linjassa voimassa olevien viranomaissuosituksen kanssa.

20.10.2020

- Osallistujilta voidaan hallituksen päätöksellä edellyttää ilmoittautumista 2 viikkoa etukäteen. Tässä yhteydessä voidaan jäsentä pyytää ilmoittamaan, osallistuuko kokoukseen etänä vai tulee paikalle.

3. Mitä pitää huomioida, jotta verkkokokoukset ovat yhtä lainvoimaisia ja päätösvaltaisia kuin lähikokoukset?

- PoikkL (677/2020) antaa yhdistyksen hallitukselle mahdollisuuden tarjota etäosallistumista, vaikka säännöt eivät sitä sallisi.
- Kokouksen laillisuus- ja päätösvaltaisuusperusteet ovat samat kuin normaalisti: kokous on kutsuttu koolle sääntöjen määräämällä tavalla ja järjestetään lakien mukaan. Mahdolliset päätösvaltarajaukset ovat voimassa. Kokouksen avaajan on poikkeusoloissa syytä todeta laillisuus- ja päätösvaltaisuusperusteet, normaalien ehtojen lisäksi mm. säännöistä poikkeamisen perustelut.
- Normaalioloissa etäosallistuminen pitää olla sallittu yhdistyksen säännöissä. Lisäksi äänestys- ja vaalijärjestyksessä pitää olla määräykset noudatettavista käytännöistä. PoikkL:n voimassa ollessa näitä ei tarvita. Hallituksen tulee kuitenkin ratkaista samat kokousjärjestelyihin ja osallistumiseen liittyvät käytännön asiat ja tiedottaa järjestelyistä kutsun yhteydessä tai muuten.
- On huolehdittava, että kaikilla on mahdollisuus saada sääntöjen mukaisesti toimitettu kutsu. On myös huolehdittava, että kaikilla halukkailla on mahdollisuus osallistua kokoukseen ja käyttää puheoikeuttaan sekä äänivaltaansa kokouksessa. Hallitus voi määrätä miten etäkokoukseen osallistuminen mahdollistetaan: postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla.
- On huolehdittava, että verkkokokoukseen osallistuvien henkilöllisyys selvitetään ja äänestäjä tunnistetaan yhtä luotettavasti kuin lähikokouksessa.
- Osallistujilta on mahdollista edellyttää ennakoilmoittautumista ja kerätä siinä yhteydessä kokouksessa tarpeellista yhteystietoa osallistujista.

4. Miten järjestän etäkokouksen?

- Etäkokouksen järjestämiseen ei tarvita kuin tietokone, jossa on mikrofoni, (mielellään ainakin puheenjohtajalla kamera) ja videoneuvotteluohjelmisto.
- Jokainen osallistuja tarvitsee vastaavan tietokoneen ja verkkoyhteyden. Kamera ei ole välttämätön osallistujilla. Äänen laatua parantavia kuulokemikrofonia voi suositella ainakin puheenvuoroja käyttäville.
- Etäkokouksen järjestäminen vaatii enemmän etukäteissuunnittelua ja varautumista erilaisten teknisten apuvälineiden käyttöön ja varasuunnitelmia teknisten ongelmien varalle.
- Etäkokous kutsutaan koolle lähikokouksen tapaan: kutsussa tulee kertoa kokouksen ajankohta ja paikka. Lisäksi huomioidaan YhdL 23§:ssa mainitut asiat. Paikan lisäksi ilmoitetaan verkko-osoite eli linkki, jolla kokoukseen pääsee osallistumaan.
- TJS Opintokeskus voi tarjota välineet ja auttaa yhdistyksiä ja liittoja etäkokouksen järjestelyissä TJS:n verkkokokousohjelmistoa käyttäen. Akavalaiset ja STTK-laiset liitot ja yhdistykset voivat tilata meiltä

20.10.2020

isännöintipalvelun verkkokokouksen järjestämiseksi. Tällöin kokouspaikkana on TJS Opintokeskus. Toteutamme tilaisuuden yhdessä tilaajan kanssa verkossa Adobe Connect -ohjelmistoa hyödyntäen.

5. Miten kokousmateriaali toimitetaan jäsenille nähtäväksi, kun mitään sähköpostilistaa ei ole olemassa? Kokouksessa käsitellään vuosikertomus ja tilinpäätös.

- PoikkL:n (677/2020) voimassa ollessa hallitus voi edellyttää jäseniä ilmoittautumaan kokoukseen tiettyyn päivämäärään mennessä. Päivä saa olla korkeintaan viikkoa ennen kokousta. Tässä yhteydessä osallistujilta voi pyytää sähköpostiosoitteet.
- Kokouksen materiaalit voi laittaa verkkoon pilvipalveluun. Osallistujille lähetetään linkki ja annetaan lukuoikeus materiaaleihin.

6. Miten järjestetään pöytäkirjojen ja muiden dokumenttien allekirjoitukset?

- Dokumenttien kierrättämiseen ja allekirjoittamiseen on maksullisia ohjelmistoja ja palveluita.
- On ratkaistava myös allekirjoitettujen dokumenttien arkistointi sähköisesti tai paperilla.
- Normaalioloissa paperidokumentit voisi kierrättää allekirjoittajalta toiselle ”juoksupojan” välityksellä tai kirjeissä. Allekirjoittajalta toiselle kiertäminen ei ole suositeltavaa tartuntavaaran vuoksi. Kirjeenkin kierrättäminen sisältää tartuntariskin.

7. Miten äänestykset voidaan hoitaa verkossa?

- Avoimissa äänestyksissä voidaan käyttää ohjelmiston tarjoamia välineitä kannan ilmaisemiseen. TJS:n ohjelmistossa osallistujat voivat äänestää statusvalinnalla jaa (agree) / ei (disagree). Osallistujia voidaan myös pyytää äänestämään nostamalla kätensä (virtuaalisesti). Jos muita välineitä ei ole, voidaan osallistujia pyytää ilmaisemaan kantansa kokouksen chat-keskutelussa.
- Suljetun lippuäänestyksen ja vaalin järjestämiseen voi käyttää mielipidekysely-ohjelmistoa. Äänestyksen alla kullekin kokousohallistujalle lähetetään sähköpostilla henkilökohtainen linkki, josta pääsee vastaamaan vain kerran kuhunkin äänestykseen. Henkilöllisyyden varmistamiseksi vastaajalta tulee edellyttää salasanaa kirjaututtaessa.

8. Miten vaalisalaisuuden säilyminen varmistetaan esim. SurveyPal-kyselyä käytettäessä?

- SurveyPal-ohjelmassa on mahdollista toteuttaa kysely henkilökohtaisin linkein, josta voi osallistua vain kerran, eikä äänestäjää ja vastausta voi yhdistää.
- Lisäksi äänestäjän henkilöllisyys on syytä varmistaa henkilökohtaisella salasanalla.

20.10.2020

9. Osallistujien IT-taidot ja -välineet ovat hyvin kirjavat. Mikä olisi helpoin ilmainen alusta kokouksen järjestämiselle?

- Ilmaisia vaihtoehtoja on useita, esim: Hangouts, Skype ja Teams.

10. Millainen ohjelma on paras isoille ryhmille, jossa ihmisten koneilla on eri ohjelmia tai ohjelma puuttuu kokonaan?

- Yksi vaihtoehto on verkkokokousohjelmisto, jota kokousjärjestäjä hallinnoi. Järjestäjä lähettää kutsun mukana linkin, josta kokoukseen pääsee osallistumaan verkkoselaimella. Markkinoilla on useita tällaisia ohjelmistovaihtoehtoja.

11. Miten kevätkokous pidetään ja kutsutaan koolle, että jäsenet voivat olla etänä paikalla?

- PoikkL:n (677/2020) nojalla hallitus voi päättää sallia etäosallistumisen kokoukseen.
- On huolehdittava, että kaikilla on mahdollisuus saada kokouskutsu. Kutsut toimitetaan kuten normaalistikin sääntöjen määräämällä tavalla. Kutsussa kerrotaan, miten kokoukseen voi osallistua: ajankohta ja verkko-osoite.
- Osallistujilta on mahdollista edellyttää ennakoilmoittautumista. Ennakoilmoittautumisen yhteydessä osallistujilta voidaan pyytää kokouksessa tarpeelliset yhteystiedot, esim. sähköpostiosoite ja puhelinnumero.
- Yhdistyksellä ei ole velvollisuutta järjestää osallistujille osallistumisessa tarvittavia laitteita ja ohjelmistoja.

12. Meidän on pakko tehdä päätöksiä. Miten kokous tulee järjestää, jos yhdistyksen säännöt eikä laki salli etäosallistumista mutta kokoontumisrajoitukset ovat voimassa?

- Normaalioloissa verkkokokous ei ole sallittu yksinomaisten osallistumismuotona yhdistyksen kokoukseen. YhdL 17§ mukaan sitä voidaan tarjota täydentävänä muotona, jos se on säännöissä sallittu ja äänestys- ja vaalijärjestyksessä on määräykset noudatettavista käytännöistä.
- PoikkL:n (677/2020) voimassa ollessa (3.10.-30.6.2021) YhdL 17§ pätee yhä, mutta muutettuna: sääntömainintaa eikä äänestys- ja vaalijärjestyksestä edellytetä. Etäosallistumista voidaan tarjota hallituksen päätöksellä. Hallitus joutuu päättäessään määrittelemään ja tiedottamaan, miten osallistuminen toteutetaan käytännössä.
- Kirjassa "Yhdistysoikeus" (Halila-Tarasti 2017) esitetään yksi vaihtoehto: Kokous voidaan sopia järjestettäväksi, niin että kokoontumisrajoituksiin vedoten kukaan ei saavu paikalla, vaan käyttävät tietoliikenneyhteyksiä. Etäosallistuminen tapahtuu siis "lähies ilman kokousta". "Kokous kutsuineen on muodollisesti olemassa, mutta käytännössä sitä ei ole."

20.10.2020

- Tärkeintä on, että taataan jokaiselle jäsenelle yhdenvertainen oikeus osallistua yhdistyksen päätöksentekoon. On puheenjohtajan vastuulla huolehtia ja seurata, että jäsenellä on oltava yhteys kokoukseen koko sen keston ajan.
- Kutsu on toimitettava sääntöjen mukaisesti, niin että kaikilla on ollut mahdollista se saada.
- Osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus on voitava selvittää tavallisessa yhdistyksen kokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.
- Tehdyistä päätöksistä saatetaan nostaa moitekanne ja päätökset voidaan joutua käsittelemään uudestaan.
- Yhdistyksen jäsenten oikeuksia päätäntävällän käyttämisessä ovat oikeus tulla kutsutuksi yhdistyksen kokouksiin sekä oikeus käyttää niissä puheenvuoroja, tehdä niissä ehdotuksia ja käyttää niissä äänivaltaa. Näiden oikeuksien sivuuttaminen aiheuttaa säännömukaisesti päätöksen pätemättömyyden.

13. Voiko lähettää vuosikokous esityslistana ja vuosikokousdokumentit jäsenille sähköpostilla ja pyytää että jäsen hyväksyy tai ei hyväksy ne sähköpostivastauksella kohta kohdalta tiettyyn päivämäärään mennessä TAI voiko laittaa dokumentit yhdistyksen kotisivulle ja pyytää että jäsenet menevät sinne ja lukevat ne sieltä, ja pyytää että ne hyväksyy/ei hyväksy määräaikaan päivämäärään niin kuin sähköpostivastaus?

- Yhdistyksen päätöksenteko tapahtuu pääsääntöisesti kokouksessa, jossa päätöksen käsittelyssä tarjoutuu mahdollisuus keskusteluun. Yhdistyksen kokousta ei siis voi järjestää pelkkänä sähköpostikokouksena.
- Yksittäisessä asiassa yhdistyksen on mahdollista tehdä yksimielinen jokaisen jäsen allekirjoittama päätös kirjallisena ilman kokousta. Päätöstä edeltävä keskustelu asiasta voidaan käydä videoneuvotteluna.
- Säännöissä voidaan määrätä, että jäsenet käyttävät säännöissä erikseen mainituissa asioissa päätösvaltaansa ilman kokousta erillisissä äänestystilaisuuksissa, postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla.
- Jos päätösvaltaa on käytetty ilman kokousta erillisissä äänestystilaisuuksissa, postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, yhdistyksen hallituksen on huolehdittava siitä, että menettelystä päätöksenteossa, äänen laskennasta ja sen tuloksesta sekä tehdystä päätöksestä laaditaan päivätty ja hallituksen puheenjohtajan allekirjoittama pöytäkirja.

14. Kokouksen pitämisen (valtuusto/edustajisto) etäyhteyden kautta kuvaus yhdistyksen vaali- ja äänestysjärjestyksessä?

- Normaalioloissa etäosallistuminen tulee mahdollistaa yhdistyksen säännöissä ja menettelyt kuvataan vaali- ja äänestysjärjestyksessä.
- PoikkL:n (677/2020) voimassa ollessa voidaan tarjota etäosallistumista, eikä vaali- ja äänestysjärjestystä tarvitse olla valmiina. Hallituksen on kuitenkin

20.10.2020

kokousta järjestäessään hyvä päättää kokouksessa noudattavista käytännöistä ja tiedottaa niistä kutsun yhteydessä.

- PoikkL:n mukaan valtuutettujen kokous on hallituksen päätöksellä mahdollista järjestää myös asiamiesten välityksellä siten, että valtuutettu nimeää toisen valtuutetun edustamaan itseään kokouksessa. Asiamiehenä toimiva voi edustaa korkeintaan 10% valtuutetuista.

15. Mitä etäkokous vaatii kokouksen puheenjohtajalta tai sihteeriltä?

- Etäosallistumisella täydennetyt kokouksen järjestäminen vaatii enemmän etukäteissuunnittelua ja varautumista erilaisten teknisten apuvälineiden käyttöön ja varasuunnitelmia teknisten ongelmien varalle.
- Kokouksen avaajan on syytä todeta kokouksen laillisuus- ja päätösvaltaisuusperusteet poikkeusjärjestelyissä, normaalien ehtojen lisäksi mm. säännöistä poikkeamisen perusteet.
- Etäkokouksen puheenjohtajan osuus kokouksen onnistumisessa on merkittävä. Tärkeää ohjeistaa kokouksen toimintatavat, eli miten pyydetään puheenvuorot ja miten ne jaetaan ym. Puheenjohtaja ja sihteeri sopivat, mitkä asiat kuuluvat sihteerin vastuulle.
- Jokaisen puheenvuoron alussa pj:n syytä kertoa, kenelle annetaan puheenvuoro. Tärkeää on myös esim. ohjeistaa pitämään mikrofoni kiinni muulloin kuin oman puheenvuoron aikana.
- Puheenjohtajan on hyvä pitää itsellä taulukkoa pyydytyistä ja pidetyistä puheenvuoroista (ks. alla)

Kuka puhuu	Asia	Kannatus	Ehdotetut toimenpiteet
Kirjataan nimet taulukkoon puheenvuoron pyytämisen järjestyksessä	Kunkin puheenvuoron olennainen sisältö kirjataan	Kuka kannattaa ehdotusta	Mitä puheenvuoroissa ehdotetuille asioille tapahtuu tai on tapahtunut kokouksessa

16. Olisi eduksi, että ainakin kokouksen pj ja sihteeri ovat samassa paikassa kokouksen aikana. Jos kokouksen puheenjohtaja ja muut virkailijat valitaan kokouksessa, niin miten voidaan etukäteen sopia, missä nämä kokoontuvat?

- Etukäteen sovitaan, missä kokouksen puheenjohtaja johtaa kokousta (=muodollinen kokouspaikka)
- Etukäteen voidaan pyytää jotain kokousosallistujaa tekemään kokoukselle esityksiä kokousvirkailijoista. Muutkin voivat kuitenkin tehdä esityksiä ja kokous päättää virkailijat.

20.10.2020

17. Miten toimitaan hallituksen kevätkokousten kanssa? Kokoussäännöissä on että 31.5. on viimeinen kevät kokouksen pito päivä, jos menee esim. kesäkuulle alkuun, ja vaikka niin että vain hallitus kokoontuu poikkeustilassa, kirjataanko pitopäiväksi kesäkuu todellinen päivä. vai joku aiemmin suunniteltu toukokuun päivä joka ehkä peruutettu tilanteesta johtuen.

- Kokousten järjestämisessä on noudatettava kokoontumisrajoituksia, muuten hallitus voi pitää kokouksensa päättämällään tavalla, kuten normaalistikin.
- Yhdistyksen kokous voidaan toteuttaa poikkeusjärjestelyin asiamiesten välityksellä tai etäosallistumismahdollisuutta hyödyntäen.
- Kokouksen pöytäkirjaan kirjataan asiat, tapahtumat ja ajankohdat toteutuneen mukaan.

Listan on koontanut koulutussuunnittelija, DI Leo Junno, TJS Opintokeskus